

IV

Следъ нѣколко месеца, Пшеславски, на италианския фронтъ, получи следното писмо:

*** мѣстна болница.

«Далечний докторе,

Не се чудете на драскулките, които трѣбва да разгадават: азъ отново се връщамъ въ детинскитѣ години и се уча да пиша . . . съ лѣвата ржка, тъй като дѣсната вече я нѣма. Тя е оглозгана, навѣрно отъ гдаднитѣ псета около болницитѣ на Скопие. Искате ли подробности? Тѣ сж навсѣкжде сжщитѣ — и тукъ, и около васъ, и другаде — вредъ, дето хората се дебнатъ едни други, като дивечъ. Но ето. Обадохъ ви се отъ София, дето отидохъ поради болестъта и смъртъта на майка си. Нейното болно сърце не изтърпѣ тревогитѣ за моето страдание, и тя си отиде. Седмица следъ погребението ѝ, пожелахъ да отида наблюдателъ, предъ първата линия: на четвъртата нощъ подземieto бѣ сринато, а мене измъкнали полусмазанъ . . . И сега, ето вече една седмица, азъ съмъ отново въ градъ, спя на чисто легло, гледамъ отъ прозореца малката градинка и улицитѣ отсреща, дето всичко, всѣки день, тече отмѣрено и еднакво. Колко много нѣща минаха, скжпий пане Сигизмундъ, отъ ония дни, когато вечеряхме заедно въ клуба на У.! . . Ала паметъта ми е, сякашъ, обвита въ меки паяжни булѣ, и азъ съ голѣми усилия си спомнямъ предишния животъ. Само по нѣвга нощемъ, когато болницата заспи, и моята несжществуваща ржка почне да боли, като че още е тамъ, на рамото ми, идватъ и споменитѣ за всички — близки и далечни — времена. Следъ такива часове, по цѣли дни ме изпълва странно физическо усѣщане: като че заедно съ тая ржка се е откъснало отъ мене всичко здраво, силно, сжщината ми, моето истинско азъ, и сега приличамъ на тоя празенъ ржавъ, който виси ненуждно, запхнатъ въ шнура на халата. Струва ми се, че всѣки здравъ човѣкъ има особено чувство на сигурностъ, пълнота въ самосъзнанието, и увѣреностъ въ своята дѣсница; винаги съмъ усѣщалъ хилавата си лѣва ржка, на която не можешъ да се уповавашъ, като въплотение на